

Domsagohistorik

Ljungby tingsrätt

Text Elsa Trolle Önerfors

Tings- och rådhusinventeringen 1996 - 2007

Eva Löfgren
Ylva Blank
Henrik Borg
Elsa Trolle-Önerfors
Johanna Roos

Göta Hovrätt – Kronobergs län – Ljungby tingsrätt

Sunnerbo härad bildade en domsaga tillsammans med Östbo och Västbo häraderna från periodens början (1680) fram till slutet av 1770-talet. Östbo och Västbo häraderna bröts ut 1779, och Sunnerbo bildade ett eget tingslag (Östbo och Västbo häraderna, se Värnamo tingsrätt).¹ Sunnerbo härad hade ursprungligen (1300-talet) sin tingsplats i Ljungby. Senare flyttades den till Hamneda, som ligger söder om Ljungby.² På 1620-talet beslutades att en ny tingsstuga skulle uppföras. I byn fanns även ett gästgiveri. Under kriget på 1650-talet blev tingshuset illa åtgånget. Man sålde därför virket till det gamla huset och uppförde ett nytt tingshus.³

På 1680-talet var huset återigen i behov av reparation, men istället för att uppföra ett nytt hus flyttades tingsplatsen till häradets centralort Ljungby. Detta skedde 1689 (det finns vissa källor som anger 1693). Till en början fanns inte något särskilt tingshus, utan förhandlingarna hölls på gästgiveriet som låg vid nuvarande Gamla Torg.⁴ Troligtvis uppfördes ett tingshus vid samma torg någon gång under första hälften av 1700-talet.⁵ Byggnaden eldhärjades dock vid mitten av 1700-talet. Det är osäkert om huset reparerades eller om man uppförde ett helt nytt hus. Byggnaden revs emellertid när ännu ett nytt tingshus uppfördes. Detta skedde under åren 1818-1821, och tingshuset placerades även det vid Gamla Torg.⁶ Strax intill låg gästgiveriet. År 1828 blev Ljungby köping. Häradsrätten flyttade ännu en gång 1901, då ett tingshus stod klart inne i centrala Ljungby. Första förhandlingen hölls i januari 1902. Stad blev Ljungby först 1936.⁷

Från slutet av 1940-talet hade den offentliga sektorn, och därmed kommunerna, fått allt fler uppgifter: skolan byggdes ut, socialvården och bostadsbyggande likaså, för att inte glömma all teknisk service i form av el, avlopp och vatten. I början av 1950-talet genomfördes den så kallade storkommunreformen, och de allra minsta kommunerna försvann. Syftet med reformen var skapa logiska och rationella kommunindelningar. De borgerliga kommunerna skulle vara så pass stora att de kunde erbjuda den service som samhället kunde förvänta sig. Även domsagoindelningen påverkades av kommunförändringarna, och rationaliserades.⁸ Ytterligare reformer genomfördes på 1960- och 70-talen, då bland annat det gamla stadsbegreppet försvann. År 1965 förstatligades rådhusrätterna.

I början av 1970-talet trädde även den nya underrättsreformen i kraft. Häradsrätterna och rådhusrätterna försvann och ersattes av tingsrätter. Tingshusbyggnadsskyldigheten upphörde vid samma tidpunkt. Ljungby tingsrätt bildades 1971 och både kansli och tingsställe placerades, såsom tidigare, i Ljungby.⁹

1 K.Br. den 23 april 1779, Almqvist Jan Eric *Lagsagor och domsagor i Sverige; med särskild hänsyn till den judiciella indelningen* Norstedts Stockholm 1954, s. 356

2 Brogårdh, Thore: ”*Från gången tid*”, Hässleholm 1975, s. 88; Svendenfors, Folke: ”Gränsbygden II. Mellersta och norra Sunnerbo i gången tid”, Malmö 1954, s. 110f. Hamneda omnämns som tingsplats 1373.

3 Marke, Per Olof: ”*Lagstigen*” s. 73. I: ”Kronobergsboken” 1993, Växjö 1993.

4 Brogårdh s. 88; Svendenfors s. 112; Westerman, Christina: ”*Småländska gästgivaregårdar och skjutsstationer*”, Växjö 1983, s. 207ff.

5 Marke s. 115.

6 Brogårdh s. 93. Se även ”*Historien om Ljungby Gamla Torg*” (Ljungby Kulturförvaltningen 1990).

7 Brogårdh s. 94; Marke s. 121. Se även ”*Historien om Ljungby Gamla Torg*” (Ljungby Kulturförvaltningen 1990).

8 Sunnerbo domsaga omfattade från och med ingången av 1952 följande områden: Göteryds, Ryssby, Hamneda, Berga, Annerstads, Lidhults, Traryds och Markaryds landskommuner, Markaryds köping samt Ljungby stad (SFS 1950:446).

9 Ljungby tingsrätts domkrets omfattade 1971, efter ytterligare kommunreformer; Ljungby, Älmhults och Markaryds kommuner (SFS 1970:503).

Ordinarie domare**Lagmän i Ljungby tingsrätt**

Lars Munck af Rosenschöld	fullm.	1959
Nils Sönnerby	fullm.	29.06.1973
Per Olof Marke	fullm.	29.01.1987
Johan Mannergren	fullm.	26.06.1997

Rådmän i Ljungby tingsrätt

Per-Olof Marke	1971-1987
----------------	-----------

Sunnerbo härad

Domsagotillhörighet:	1680–1799	Med Östbo och Västbo härad
	1799–1970	Egen domsaga

Tingsplatser:	–omkr. 1690	Hamneda
	omkr. 1690–1970	Ljungby

Häradshövdingar**Sunnerbo domsaga**

Johan Hagman	fullm. 23.4.1779	1779-1807†
Eberhard August Widegren	fullm. 25.8.1807	1807-1839†
Lars Peter Eneqvist	fullm. 14.8.1841	1841-1846
Johan Abraham Tornérhielm	fullm 29.12.1846	1846-1877†
Johan Fredrik Mayer	fullm. 29.3.1878	1878-1894†
Johan Oskar Carlqvist	fullm. 20.12.1894	1894-1909†
Nils Adolf Eberhard Munck af Rosenschöld	fullm. 3.12.1909	1909-1935†
Carl Harald Victor Schneider	fullm. 6.3.1936	1936-1959
Lars Munck af Rosenschöld		1959-1970